

รายวิชา

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง กระบวนการตรากฎหมาย (๑)

ครูผู้สอน

ครูนวคุณ

सानติลปิน

ครูสรายุธ

ธานา

กระบวนการตรากฎหมาย (๑)

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

- นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของกฎหมาย ระบบกฎหมาย และประเภทของกฎหมายได้
- นักเรียนสามารถบอกกระบวนการตรากฎหมายได้

ด้านทักษะกระบวนการ

- นักเรียนสามารถอภิปรายความสำคัญของกฎหมายที่มีต่อการสร้างความสงบสุขในสังคมได้
- นักเรียนสามารถเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรากฎหมายได้

ด้านคุณลักษณะ

- นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการตรากฎหมายเพื่อสร้างความสงบสุขในสังคม

คำถาม

นักเรียนคิดว่า...

กฎหมาย มีที่มาจากสิ่งใด

ทบทวนเนื้อหา

ศาสนา

ผู้ฝ่าฝืนหลักศาสนา
ไม่ได้รับผลร้าย
ในทางกายภาพ
แบบทันทีทันใด
เน้นเรื่องผลแห่ง
การกระทำ

แบบแผน
ในการปฏิบัติ
เป็นที่แน่นอน
และบันทึกเป็น
ลายลักษณ์
อักษร

กฎหมาย

ผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย
ได้รับบทลงโทษ
ที่ชัดเจนแน่นอน
และทันทีทันใด
ตามที่กฎหมาย
กำหนด

ทบทวนเนื้อหา

กฎหมายตราสามดวง

ที่มาภาพ https://www.silpa-mag.com/history/article_38224

ประกาศพระราชปรารภตอนต้น
ของกฎหมายตราสามดวง

“... ด้วยคน อันโลภหลง
หาความลอยแก่บาปมิได้
ดัดแปลงแต่งตามชอบใจ
ไว้พิพากษาภาให้เสียยุติธรรม
สำหรับแผ่นดินไปก็มีบ้าง ...”

ทบทวนเนื้อหา

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒๘๘

ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต
จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

การนำหลักกรรมทางศาสนามาใช้ในการบัญญัติข้อห้ามทางสังคม
และกำหนดบทลงโทษ (เบญจศีล ข้อที่ ๑: ห้ามฆ่าสัตว์)

ทบทวนเนื้อหา

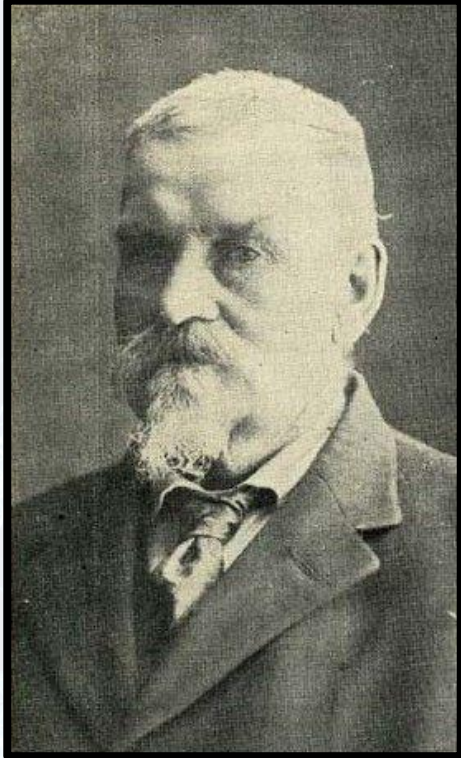
มาตรา ๒๘๘

ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต
จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๒๘๙

“ผู้ใด (๑) ฆ่าบุพการี...”
ต้องระวางโทษประหารชีวิต

การฆ่าบุพการี (บิดา หรือมารดา)
ถือว่าเป็นบาปหนัก (กรรม)
จึงไม่มีบทลงโทษจำคุก

จอห์น ออสติน
(John Austin)

ที่มาภาพ [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:John_Austin_\(cropped\).jpg#/media/File:John_Austin_\(cropped\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:John_Austin_(cropped).jpg#/media/File:John_Austin_(cropped).jpg)

กฎหมาย

หมายถึง คำสั่งทั่วไปที่ผู้มีอำนาจเหนือกว่า
สั่งต่อผู้อยู่ใต้อำนาจของตน ให้กระทำการ
หรือละเว้นไม่กระทำการ ใดๆใดอย่างหนึ่ง
ถ้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามผู้นั้นย่อมต้องได้รับโทษ

ระบบของกฎหมาย

ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)

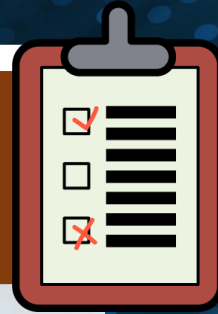
กฎหมายระบบนี้ให้ความสำคัญกับจารีตประเพณี โดยใช้เป็นหลักในการพิจารณาตัดสินคดีความต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เมื่อตัดสินชี้ขาดแล้ว จะกลายเป็นหลักการ เมื่อมีคดีความที่มีลักษณะคล้ายกันเกิดขึ้น ต้องใช้หลักของคดีแรกเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินชี้ขาด

ระบบของกฎหมาย

๒

ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law)

กฎหมายระบบนี้ให้ความสำคัญกับกฎหมายที่มีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร การศึกษากฎหมายต้องเริ่มจากตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ คำพิพากษาของศาลไม่ใช่กฎหมาย แต่เป็นบรรทัดฐาน หรือเป็นแบบอย่างในการตีความกฎหมาย

ศึกษากฎหมายไทย

๑. ครูตีดใบความรู้ที่ ๑๒ เรื่อง การตรากฎหมาย ตามผนังห้องเรียน
จำนวน ๖ ฐานกิจกรรม ได้แก่
 - ๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
 - ๒) พระราชบัญญัติ
 - ๓) พระราชกำหนด
 - ๔) พระราชกฤษฎีกา
 - ๕) กฎกระทรวง
 - ๖) ข้อบัญญัติการปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. ครูแจกใบงานที่ ๑๘ เรื่อง กระบวนการตรากฎหมาย ให้กับนักเรียน
๓. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษากฎหมาย ฐานละ ๕ นาที จนครบทุกฐาน

ใบความรู้ที่ ๑๒ เรื่อง การตรากฎหมาย
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง กฎหมายนำรัฐชีวิตมีสุข
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓๙ เรื่อง กระบวนการตรากฎหมาย (๑)
 รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส ๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ประเด็น	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	- กำหนดรายละเอียดที่สำคัญเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญให้ชัดเจนยิ่งขึ้น สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
ผู้เสนอ	- ผู้มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ๑) คณะรัฐมนตรี ๒) สมาชิกวุฒิสภา ๓) ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	- สมาชิกวุฒิสภาและวุฒิสภาพิจารณาเป็น ๓ วาระ - ทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย - ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
ข้อควรระวังอื่น ๆ	- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

พระราชกำหนด

ประเด็น	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	- กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราตามคำแนะนำของ-คณะรัฐมนตรีเพื่อใช้ในกรณีเร่งด่วน มีเหตุฉุกเฉิน เป็นการรักษาความปลอดภัย มั่นคงของประเทศ
ผู้เสนอ	- รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกำหนดเท่านั้น
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	- ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยพระราชกำหนด - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) - สมาชิกวุฒิสภา (สว.) - นายกรัฐมนตรี
ข้อควรระวังอื่น ๆ	- ร่างพระราชบัญญัติไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ - เช่น พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ใช้ในสถานการณ์โควิด เป็นต้น

ใบความรู้ที่ ๑๒

เรื่อง การตรากฎหมาย

ใบงานที่ ๑๘

เรื่อง กระบวนการตรากฎหมาย

สามารถดาวน์โหลดที่เว็บไซต์

www.dltv.ac.th

ใบงานที่ ๑๘ เรื่อง กระบวนการตรากฎหมาย
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง กฎหมายนำรัฐชีวิตมีสุข
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓๙ เรื่อง กระบวนการตรากฎหมาย (๑)
 รายวิชา สังคมศึกษา ๑ รหัสวิชา ส ๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ชื่อ - สกุล ชั้น..... เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาในใบความรู้ แล้วสรุปกระบวนการตรากฎหมาย และประเภทของกฎหมายต่าง ๆ ให้ถูกต้อง

กฎหมาย	วัตถุประสงค์	ผู้เสนอ	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	ข้อควรระวัง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ				
พระราชบัญญัติ				
พระราชกำหนด				
พระราชกฤษฎีกา				
กฎกระทรวง				
ข้อบัญญัติการปกครองส่วนท้องถิ่น				

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ประเด็น	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	- กำหนดรายละเอียดที่สำคัญเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญให้ชัดเจนยิ่งขึ้น สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
ผู้เสนอ	- ผู้มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> ๑) คณะรัฐมนตรี ๒) สมาชิกรัฐสภา ๓) ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	- สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาเป็น ๓ วาระ - ทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย - ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
ข้อควรรู้อื่น ๆ	- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติ

ประเด็น	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	- กฎหมายซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้น โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา บังคับใช้เป็นชีวิตประจำวัน กำหนดกฎเกณฑ์ซึ่งมีเนื้อหาเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งเฉพาะเจาะจง
ผู้เสนอ	- คณะรัฐมนตรี - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ไม่น้อยกว่า ๒๐ คน - ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ - ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	- สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาเป็น ๓ วาระ - นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย - ทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย
ข้อควรรู้อื่น ๆ	- ร่างพระราชบัญญัติไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

พระราชกำหนด

ประเด็น	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	- กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีเพื่อใช้ในกรณีเร่งด่วน มีเหตุฉุกเฉิน เป็นการรักษาความปลอดภัย มั่นคงของประเทศ
ผู้เสนอ	- รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกำหนดเท่านั้น
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	- ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยพระราชกำหนด - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) - สมาชิกวุฒิสภา (สว.) - นายกรัฐมนตรี
ข้อควรรู้อื่น ๆ	- ร่างพระราชบัญญัติไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ - เช่น พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ใช้ในสถานการณ์โควิด เป็นต้น

พระราชกฤษฎีกา

ประเด็น	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	- กฎหมายที่ตราขึ้นโดยพระมหากษัตริย์ตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล
ผู้เสนอ	- ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือรักษาการตามกฎหมายแม่บทที่บัญญัติให้ออกพระราชกฤษฎีกานั้น
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	- คณะรัฐมนตรีพิจารณาร่าง - พระมหากษัตริย์ คือ ผู้มีอำนาจหน้าที่การตราพระราชกฤษฎีกา
ข้อควรรู้อื่น ๆ	- ไม่มีส่วนขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ หรือหลักกฎหมายอื่น ๆ - ใช้อำนาจกับฝ่ายบริหาร ไม่บังคับใช้แก่ประชาชนทั่วไป

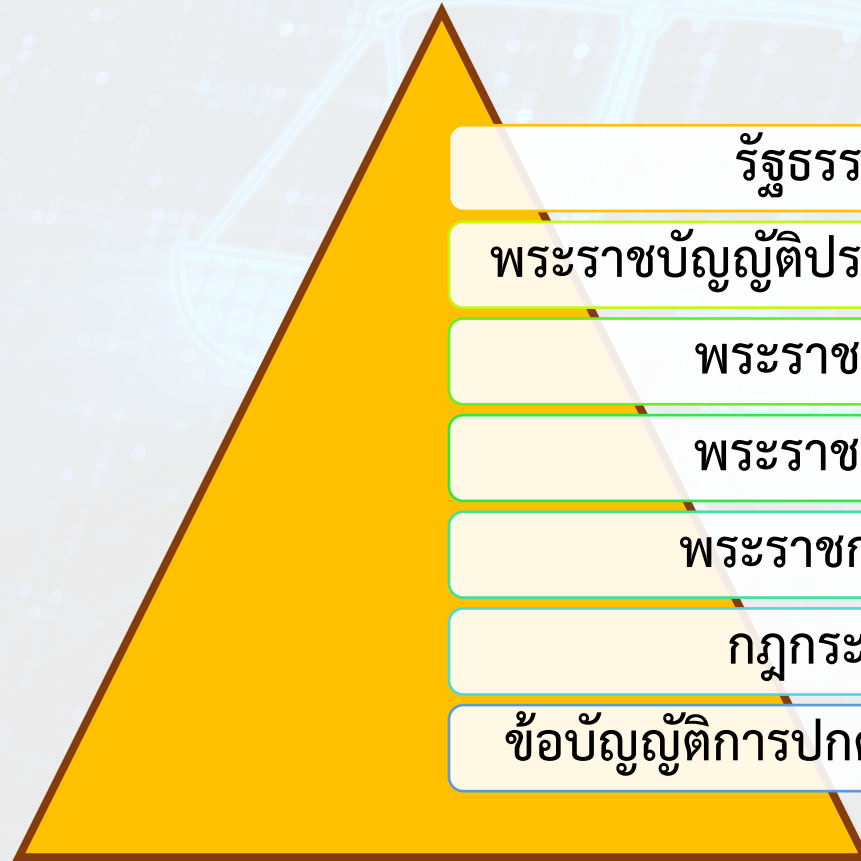
กฎกระทรวง

ประเด็น	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	- กฎหมายของฝ่ายบริหารที่ออกตามพระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนด
ผู้เสนอ	- รัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนดที่บัญญัติให้ออกกฎกระทรวงนั้นเป็นผู้เสนอ
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	- คณะรัฐมนตรีต้องให้ความเห็นชอบ
ข้อควรรู้อื่น ๆ	ไม่มีส่วนขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ หรือหลักกฎหมายอื่น ๆ

ข้อบัญญัติการปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็น	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	- องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นออกกฎหมายบังคับในท้องถิ่น ภายในเขตอำนาจ
ผู้เสนอ	- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	- ฝ่ายบริหาร - สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด - นายกององค์การบริหาร - ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ เป็นต้น
ข้อควรรู้อื่น ๆ	<p>ไม่มีส่วนขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ หรือหลักกฎหมายอื่น ๆ</p> <p>มี ๕ ประเภท คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) การตราข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๒) เทศบัญญัติ ๓) ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ๔) ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ๕) ข้อบัญญัติเมืองพัทยา

ลำดับศักดิ์ของกฎหมาย

รัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติ

พระราชกำหนด

พระราชกฤษฎีกา

กฎกระทรวง

ข้อบัญญัติการปกครองส่วนท้องถิ่น

คำถามสรุปบทเรียน

เพราะเหตุใดสังคม
จึงจำเป็นต้องมีกฎหมาย

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

กระบวนการตรากฎหมาย (๒)

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงานที่ ๑๙

เรื่อง ขั้นตอนการตรากฎหมาย

สามารถดาวน์โหลดได้ที่
www.dltv.ac.th